

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanjih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, s jutranje izdaje opoldne, večerje izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6 60
pol leta 6 „ 60 „ 3 30
četrt leta 3 „ 40 „ 1 70
Posamične številke stanejo 10 vin.
Od 23. julija 1902. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11 uri dopoldne.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“. A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. večer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlano naročnine se ne odziva.

Oglaš in poslanice se računajo po petih vrstah: če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsake vrste. Večkrat po pogodbi. — Večje širke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odlikujemo vsako odgovornost.

SOČA

„Vse za omiko, svobodo in napredek!“ Dr. K. Lavrič.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

Nadbiskup Stadler.

Sarajevo, 27. marca.

Hrvatstvo v Bosni in Hercegovini nikakor ni tako močno in čvrsto, kakor bi si to želelo rodoljubno srce hrvatsko. Boriti se mora na vse strani, in ako se ne bi borilo, izginito bi kmalu. Protivniki so mnogovrstni in močni. N. namen tem skromnim vrsticam, pojasnjevati moči in pozicijo hrvatstva v Bosni in Hercegovini, se manj spuščati se v kako teoretično razpravo o tem vprašanju, namen nam je le ta, povedati tudi Slovence, kako nadbiskup Stadler, ki so ga nekdanji šteli med odlične hrvatske rodoljube, podpira hrvatske težnje in boj za narodni obstanek in napredek. Zanimalo bode to Slovence tim bolj, ker je Stadler vzgojil slovečega ljubljanskega škofa, kateri hoče na vsak način vzdržati brezumno politično vodstvo in pogubno in nemoralno gospodarsko organizacijo, pa naj sto in sto kaplanov, tisoč in tisoč deklet in žen vtone v mlaki nemoralnosti in naj iztisne cele sloje vernih kristijanov iz katoliške cerkve, kristijanov, kateri s studom gledajo, kako neusmiljeno nekateri božji namestniki in njih slepe ovčice v obraz pljujejo resnici in ljubezni.

Zalostna resnica je, da bosenski Hrvatje od svojih prekosavskih bratov ne dobivajo liste podpore, na katero so računali, ko so začeli delati za svoj kulturni in narodni napredek. Vlada tudi ni bila nikdar zaljubljena v hrvatske rodoljube v Bosni in Hercegovini, vrgla jim je mnogotero poleno pod noge. Le včasih pride tak trenutek, da jim vlada pokaže prijazno lice — ona že ve zakaj. Pri takih okoliščinah je menila bosenska hrvatska inteligencija, da bi bilo velike važnosti, ko bi se muslimani (muhamedanci) pridobili za hrvatsvo. S tem bi bilo hrvatstvo v Bosni in Hercegovini rešeno. V tem namenu je gotovo dobršen del narodnega egoizma ali brez dvojbe tudi lep del plemenitosti. Poznamo med delavci za slogo med Hrvati in muslimani take, katerih očetje so od muslimanov mnogo zla pretrpeli ali celo svoje življenje izgubili. Sin bi se zdaj mogel kolikor toliko maščevati za take krivice. Ako pa tak sin roko

poda muslimanu, rekoč: „Bratje smo, enega rodu, ene krvi, zakaj bi se sovražili, ljubimo se, skupno delajmo za prosveto in napredek domovine!“ — potem moramo priznati, da je moral zatreti v sebi podla čustva sovražstva in maščevalnosti, in da so zmagala v njem čustva — plemenita. „Prav“ — mu odgovori brat musliman, kateremu je njegova vera sveta nad vse — „dobro, ali tvoji popovi ne smejo skruniti naših verskih svetinj, ne smejo se vtikati v naše verske zadeve, kakor se mi v vaše ne vticejo.“ Brata sta se pobotala. Našla se je vsaj mlada inteligencija in začela složno delo za hrvatsko idejo in prosveto, ali delali so rodoljubi svoje načrte — brez Stadlerja!

Stadler odobrava vse tvoje razloge, ko se pa dotakneš verskega vprašanja, katero bi se dalo rešiti brez škode katoliški veri, potem pa čuješ tisti nesrečni „non possumus“. Kaj mara Stadler, naj vrag vzame ali kdor hoče vse hrvatstvo, samo da on reši kako propalo in neznajčno muslimansko dušo ter jo pripelje v naročje katoliške cerkve! Je-li tak katoličan katolikom v čast ali sramoto, to je postranska stvar. Tudi na to se ne gleda, koliko cela zadeva takega spreobrnjenca stoji. Koliko je katoliških siromakov, kateri trpé in trpé; nič ne de — oni so že katoliki, le naj trpé, saj trpé za nebesa, rešiti je treba nekatolika, denar se že izmolze iz — katolikov.

Pri vsakem takem slučaju zavre muslimanska kri in oživi staro sovraštvo med njimi in katoliki. Ogorčeni so muslimani, ogorčeni so pa tudi rodoljubni Hrvatje katoliki, ker vidijo, da katoliška stvar ni pridobila nič, hrvatska pa je izgubila mnogo.

Znano je, da je Stadler izstopil iz „Trebevića“, ker je bilo določeno, da se tudi muslimani vdeležijo instalacije društvene zastave. Po njegovem mnenju je zastava, kateri so se približali muslimani, profanirana, in pod tako zastavo ne sme hoditi katolik, in tega madeža tudi nobeden cerkveni blagoslov ne bi opral.

To je bil nov povod, da zbližavanje Hrvatom katolikom in muslimancev ni moglo napredovati. Ogorčenost Hrvatov je rasla.

Prišla je sfera jeronimskega zavoda v Rimu, katera ni povišala Stadlerjevega ugleda. Nevolja proti Stadlerju se je širila. Rodoljubi svoje nevolje niso skrivali, ali javni izraz te nevolje je bil iz različnih obzirov vendarle jako zmeren. Rodoljubi so se bali takega razpora, kakor divja med Jegličem in slovensko inteligencijo. Zdaj pa jim je menda jasno, da do razpora mora priti.

Dogodil se je slučaj verskega fanatizma, katerega hrvatski rodoljubi nočejo zamolčati, temveč nameravajo javno protestirati proti Stadlerjevemu verskemu nasilju.

V začetku t. m. je izginila iz nekega sela pri Konjicu v Hercegovini muslimanska vdova s troje otrok. Dvema otrokoma je bil oče njen pokojni mož musliman, tretjemu pa neki katoliški seljak. Zvedelo se je, da je to ženo z otroki nadškof Stadler nekam odpeljal iz Bosne in vse dal krstiti.

Konjiški muslimani so vse sile napeli, da bi našli ženi in otrokom sled, ali zastoj. Poslali so tudi dve deputaciji v Sarajevo. Stadler dejstva ne taji, ali povedati noče, kje je žena z otroki. Zahtevali so muslimani, da naj jim da vsaj ona dva otroka nazaj, katerim je bil oče musliman, toda zastoj.

Ogorčenost med muslimani je velika in ravno toliko tudi med hrvatsko inteligencijo, katera vidi, da nadškof z nespretno roko podira, kar ona s trudom in žrtvami zida.

Najodličnejši zastopniki hrvatske ideje v Sarajevu so sklenili, da ne bodo več molče gledali Stadlerjevih nekorektnih, hrvatstvu škodljivih činov. Ne bode dolgo, ko vsi hrvatski časniki, ki se boré za narodno idejo, prinesejo jasen protest najuglednejših sarajevskih katoliških Hrvatov proti prozelitstvu nadškofa Stadlerja in čudnemu razumevanju njegovih apostolskih dolžnosti. To bo začetek boja!

Mi odobravamo nameravani korak sarajevskih Hrvatov, kateremu naj bi se pridružili tudi drugi bosenski in hercegovski Hrvatje, opozorujemo jih pa, da s samimi protesti na papirju ne bodo mnogo dosegli. Treba bo neko gospodo polipati tam, kjer je bolj občutljiva.

Iz Spintičevega govora.

(Dalje.)

Nekoliko podatkov o šolskih razmerah v Primorju. Podati hočem le še nekoliko preciznih podatkov o šolskih razmerah v primorskih pokrajinah. Gospoda moja! V tem Primorju obstoji le ena sama državna obrtna šola, in sicer v Trstu, in na tej je le italijanski jezik poučni jezik. Jaz poznam sam več hrvatskih in slovenskih dečkov, ki obiskujejo to šolo, ki se morajo tam v začetku mučiti z italijanskim jezikom, katerim se torej italijanski jezik naravnost usiljuje. V vsej Istri obstoji le ena hrv. obrtna nadaljevalna šola, dočim jih je italijanskih več. V vsem Primorju obstoji le dve navtiški šoli, obe z italijanskim učnim jezikom, nobena pa s hrvatskim, da-si se — izlasti od kvarnerskih otokov in obrežij Kvarnera — več Hrvatov posveča službi na morju, nego pa Italijanov. Velika večina, do 75% prebivalstva Istre pripada kmečkemu stanu, ali poljedelska šola za to kmečko prebivalstvo ne obstoji še, dočim se na izvestnih zavodih v Poreču more uživati poljedelski pouk v italijanskem jeziku.

Na adresu ministerstva za trgovino. Ministerstvu za trgovino smo že večkrat izrekli zahvalo za dela, ki jih je izvelo v našem Primorju in to ministerstvo bi res moglo največ storiti za nas. Take zahvale ne moremo izreči — morda smo grešili tudi mi, da smo sploh izražali zahvalo — glede proračuna za leta 1903. a najbrže so črtali gospodje finančnega ministerstva. Glede obrežij Kvarnera sta namreč postavljeni le dve postavki, in še ti z neznatnimi zneski, dočim se dela, potrebna za Opatijo, ta svetovnoznani kraj, za mošteniško Drago, za Valun in mnoge druge kraje, pušča neizvedena, s katerimi deli bi, uporabiš razumno male svote, zadovoljili ljudem v njegovih opravičenih željah. Glede jezikovnih razmer je tudi pri tem ministerstvu ostalo vse pri starem; vse je namreč italijansko: uradovanje s strančami, razglasi, napisi itd., in to celo v Voloskem, Opatiji, Malinski, Baski in drugih krajih.

O raznih drugih stvareh je rekel: Je pa še drugih splošno znanih stvari, katere bi

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spisal H. Stenkliewicz. — Posl. Podravskei.

(Dalje.)

Po teh besedah si pljune stari na dlan, mlajši pa dodá:

„Drugače že ne more biti!“

„Gotovo je, da do tega pride, toda kedaj? Toda to ni naša skrb, marveč kraljeva. Morda pride kmalu do tega, morda tudi ne. To ve sam Bog, toda sedaj moram jaz iti med nje.“

„Morda z odkupnino za Zbiška?“

Ko je oče omenil Zbiška, je lice mladega Volka od sovražstva vse obledelo in postalo naravnost grozno. Toda Matija odgovori povsem mirno:

„Morda tudi z odkupnino, toda ne za Zbiška.“

Na te besede sta postala oče in sin še bolj radovedna in stari, ki se ni mogel dalje premagati, reče:

„Ali hočete nama povedati, ali ne, čemu pojdete tje kaj?“

„Hočem, hočem!“ odvrne Matija, kimaje z glavo. „Toda poprej vama še povem nekaj drugega. Evo, glejte po mojem odhodu bo oddan moj Bogdanec v varstvo božje. Onikrat, ko sva se jaz in Zbišek bojevala pod knezom Vitoldom, je nadzoroval najino siromaštvo bistroidni opat in nekoliko tudi Zih iz Zgoralje, toda sedaj ostane moje posestvo brez nad-

zornika. Strašno otožno je za človeka, ko pomisli, da se je zastoj trudil, zamán delal. Saj itak vesta, kako je. Ljudi mi naščujejo, meje razderó, od črede vsakdo vzame, kar se mu bo ljubilo, in ako mi gospod Jezus dopusti, da se še srečno vrnem, najdem tukaj zopet le puščavo. Proti temu je samo jedno sredstvo: dober sosed. Radi tega sem tudi prišel semkaj, da vaju kot sosed poprosim, da blagovolita paziti na Bogdanec, in ne dopustiti, da bi mi kdo delal krivico.“

Oba Volka močno osupneta, ko začujeta to prošnjo. Nastalo je za nekaj časa molčanje, kajti niti eden niti drugi mu ni mogel takoj odgovoriti. Matija dvigne kupice medice k ustom, jo izpije ter nadaljuje tako mirno in zaupljivo, kakor bi bili že davno najboljši prijatelji med seboj.

Povem vama odkritosrčno, koga se bojim, da mi bo tu delal največjo škodo. Nikogar drugega nego Čtana iz Rogove. Od vaju, naj si bi se tudi ločili v sovražstvu, se ne bojim ničesar, a to radi tega, ker vi ste vitežki ljudje, ki se ne bojé pogledati svojemu sovražniku v oči, ne pa, da bi se maščevali za njegovim hrbtom. Hej, z vama je nekaj povsem drugega! Kar je vitez, to je vitez. Toda Čtan je prostak in od prostaka se moreš nadejati vsega, to pa radi tega, ker je on ná-me jako hud vsled tega, da nisem dopustil, da bi on ugrabil Zihovo Jagjenko.“

„katero čuvate za svojega sinovca!“ zakliče mladi Volk.

Matija ga strogo pogleda, na to pa se obrne k staremu ter reče povsem mirno:

„Vedite, da se je moj sinovec oženil s hčerko nekega mazurskega plemiča ter si z njo vred pridobil zdatno doto.“

Nastane novo in še globlje molčanje; oče in sin sta gledala nekaj časa Matijca z odprtimi usti. Končno spregovori stari:

„Hoj! Kako? Kaj pravite? Nù, govorite!“

Matija nadaljuje, kakor da ne bi čul tega vprašanja:

„Prav radi tega moram na pot in zato vaju prosim: pazita na Bogdanec in ne dopustita, da bi mi kdo delal krivico, zlasti pa me čuvajta kot dobra in poštena soseda pred Čtanovim maščevanjem.“

Mladi Volk, ki je bil bistrega uma, je takoj spoznal, da je dobro imeti Matijca za prijatelja sedaj, ko je Zbišek oženjen, kajti Jagjenka je gojila do njega zaupanje ter je bila vsikdar pripravljena ravnati se po njegovem svetu. In pred očmi mladega vročerkveža se takoj pojavi novo obzorje. „Sedaj ni dovolj, da Matijcu ne nasprotujem, marveč si ga moram celo pridobiti!“ je dejal. In dasi je bil nekoliko opit, je vendar dobro vedel, kaj dela; urno je stisnil očetovo koleno pod mizo v znamenje, naj ne reče ničesar nepotrebne, sam pa je dejal:

„Čtana se ne bojte! Oho! Naj samo poskusi! Nekoliko me je res opraskal, pa tudi jaz sem mu jih dal toliko, da ga lastna mati ni spoznala. Ne bojte se ničesar nego odpotujte povsem mirno. Niti jedna vrana ne izgine na Bogdanec!“

„Kakor vidim, ste jako poštene ljudje. Ali mi obljubita?“

morali poznati tudi členi visoke c. kr. vlade. Razum napisov na železnicah, pristaniskih oblastih, je se drugih napisov, ki so le italijanski in nemški. Pošto in brzojavno poslopje v Trstu je za vse Primorje in tudi za Kranjsko, a napisi so le nemški in italijanski. Za veliko večino prebivalstva, če se pristeva tudi Kranjsko, ni določen noben napis. Istotako je na c. kr. finančni oblasti in na drugih oblastih. Taka splošna stvar je, da imajo podjetniki, ki so tuji državljani, prednost na avstrijskih delih; istotako imajo tuji delavci prednost pred domačimi. Tako splošno znano dejstvo je tudi list „Osservatore Triestino“ s cesarskim orlom, ki izhaja za Primorje, in sicer le v italijanskem jeziku. V Dalmaciji, kjer je le 2 1/2 % Italijanov, se uradni list tudi italijanski piše; v Primorju pa, kjer je večina prebivalstva hrvatska in slovenska, se uradni list izdaja le v italijanskem jeziku. In kako da postopajo druge oblasti, to je razvidno iz neke „Notificazione dell'ispettore superiore di finanza“ v Kopru od 12. oktobra 1902 za okraj Poreč, to je v številki od 20. oktobra 1902 imenovanega uradnega list; potem je neka Notificazione istega „Ispettore superiore di finanza“ za davčni okraj Pazin, ki je skoraj vse hrvatski. Potem je neka „Kundmachung“ za sodni okraj Komen od „k. k. Finanzoberinspector“, povsem nemška, in za tem je tudi en „Editto“ v čisto italijanskem jeziku, namreč od „I. R. Giudizio distrettuale sez. I. Pisino“ in sicer za okraj Pazin, v katerem bivajo v glavnem Hrvatje. (Mej-klici.)

In takih objavah, razpisov natečajev itd. imamo v številkah od 17. novembra 1902, od 18. novembra 1902, od 20. novembra 1902, kakor sploh v vsaki številki. Jaz sem vzel slučajno le to številko. Vi vidite, da date, ki sem jih našel tam, slede ena drugi.

Domače in razne novice.

Gg. naročnikom. — Skončali smo prvo četrtletje tek. I. Gg. naročnike, ki so z naročnino še zaostali, prosimo, da isto vplačajo čim prej, ker so, kar ponovno povdarjamo, naša edina zaslomba le točno plačilo joči naročniki. Oni, ki plačujejo četrtletno, naj blagovolijo poslati naročnino za naprej. Ob tej priliki se obračamo zopet tudi do starih dolžnikov, da naj se nas spomnijo s plačilom. Prosimo.

Posebno priznanje našemu rojaku prof. dr. Karolu Štreklju. — V seji filoz.-historičnega razreda dne 18. febr. t. l. je bila akademiji znanosti na Dunaju predložena razprava našega rojaka, vseučiliškega prof. dr. Karla Štreklja v Gradcu, naslovljena „Zur slavischen Lehnwörterkunde“, s prošnjo, da bi jo akademija sprejela v svoje „Sitzungsberichte“. V zadnji seji tega razreda, dne 18. marca, se je odločilo, da se ta razprava vsprejme ne v „Sitzungsberichte“, ampak v akademijske „Denkschriften“, kar je posebno priznanje za našega učenjaka.

Osebnost. — Sodnijski tajnik pri tukajšnji okr. sodnji Hans Falke pl. Li-
lienstern je imenovan deželnosodnim svetnikom ter kot tak prestavljen v Rovinj.

Preiskovalni sodnik na tukajšnji okrožni sodnji je na mesto v Bolec odšlega pristava g. Devetaka pristav Perndanner. — Preiskovalni sodnik Musina ostane, kakor se vidi, še na dalje na svojem mestu. Tako imamo sedaj dva preiskovalna sodnika, katerih eden je Lah, Musina, drugi pa Nemec, Perndanner, in nobeden izmed njiju ne zna zadosti slovenski!

Smrtna kosa. — V Zadru, kamor je bil šel iskat zdravja, je umrl nenadoma 29. t. m. v najlepši moški dobi dr. Hinko Šuklje, zdravnik v Celju. Pokojni Šuklje je bil odličan delaven Slovenec, kakršnih je malo, zato ga bodo celjski Slovenci zelo pogrešali. Šlovel je tudi kot zdravnik, h kateremu so hodili po svet celo zagrizeni Nemci. Ob njegovi rakvi plače mlada žena Gizela iz poznate rodbine Kukčeve v Žalcu, s katero se je poročil sele pred nekaj meseci. Blag mu bodi spomin. —

V Podkrajju nad Vipavo je umrl 78 let stari posestnik Fran Rupnik, ki je bil mnogo let tamkaj občinski svetovalec ter vedno zvest pristaš narodno-napredne stranke. Bodi mu lahka zemlja domača!

Potrjen zakonski načrt. — Njegovo Veličanstvo cesar je potrdil zakonski načrt gledé uravnave potoka Birsja, kateri je sklenil naš deželni zbor v svojem zadnjem zasedanju. —

Občinske volitve v Gorici. — Lista volilcev za bližnje dopolnilne volitve bo razpeložena za vpogled občinstvu skozi 4 tedne, in sicer od 1. aprila t. l. dalje. Reklamacije je podati v 8 dneh po 29. aprilu t. l.

„Russkij kružok“ v Gorici vabi h koncertu, kateri priredi v soboto dne 4. aprila v prostorih „Slovenske Čitalnice“ s sledečim vsporedom: 1. Anton Dvořak: Legenda. I. in II. Glasovir. 4-ročno. 2. a) Dr. B. Ipavec: „Če na poljane rosa pade“ (Aleksandrov) b) A. Dargomyžskij: „Dusečka devica“, sopran solo. 3. Seb. Bach: „Simfonija“, dvoje goslij in glasovir. 4. F. S. Vilhar: a) „Mornar“, b) „Kam“, poje gosp. Janko Krsnik. 5. F. Grbič: „Rožmarin“, trospev z glasovirjem. 6. G. B. Voigt: „Lepa mlinarica“, romanca za flavto z glasovirjem. 7. Hildbach: „Ptice slov“, dvo-spev. 8. Fr. Grbič: a) „Milostinka“, b) A. Nedvėd: „Ljubici“, poje g. Janko Krsnik. 9. „Živa podoba“, petje. Čveterospev. Začetek točno ob 8. in pol zvečer. — Vse točke se bodo vršile brez presledkov. Iz posebne prijaznosti sodeluje g. Janko Krsnik iz Ljubljane. Vstopnina 1 K: Sedeži 1.—2. vrste 2 K; 2.—4. vrste 1 K 50 vin.; od 5. vrste dalje 1 K; gg. kandidatinje vstopnino in nenum-riran sedež 1 K; gg. dijaki vstopnine 40 vin. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

V naši trgovski in obrtni zbornici je prekipela do vrha ljubezen do — Italije!

Kakor se čuje, je sklenila zbornica v svoji zadnji seji, da bo delala na to, da uvozna carina na tuja, to je v prvi vrsti na laska vina, ne sme znašati za prihodnje nad 10 K na jeden kvintal vina, vinska klavzula ne le da ostane, marveč naj bi se dale laskim vinom pri uvozu še večje olajšave nego doslej. Zaradi tega je zavrelo po zbornici, svetovalec Holzer je odstopil, in sedaj je podalo celo predsedstvo svojo ostavko. Seveda ni pripisovati temu prevelike važnosti, kajti naša zbornica pač ne bo odločevala omenjene carine, ali ta pojav kaže, v kako nepravih rokah se nahajajo interesi naše obrti, trgovine in kmetijstva, ko je mogoč v zbornici sklep, ki gre naravnost proti najvitalnim našim interesom ter hoče našega vinogradnika kar uničiti! Pri tem sklepu se pač spominjamo zopet enkrat, da živimo v deželi neverjetnosti.

Vode primanjkuje. — Takega pomanjkanja vode, kakor letos, že ni bilo kmalu v Gorici. Zima je bila izredno lepa in suha, in spomlad je istotaka. Že tako je slabo poskrbljeno za vodo v Gorici, umevno, da ob vednem suhem vremenu nastaja strašno pomanjkanje vode. Nekaj členov goriške tehniške in legalne komisije je šlo te dni zopet enkrat gledat, kako je s kronberskimi studenci. Namen jim je bil preračunati, koliko da vode oni kromberski studenec, ki je še v posesti grofa Coroninija in za katerega zahteva 14.000 K. Konstatovalo se je, da je dal studenec 570 hektolitrov, dotim so dali drugi studenci v posestvi mesta isti dan 4032 hektolitrov. Baje se potrudijo sedaj, da dobi mesto se ta studenec. V stavbenem uradu pa študirajo še dalje vodovodno vprašanje in, kakor se čuje, dobimo zopet v kratkem nov načrt, ki naj opomore mizeriji, ki tare meščanstvo vsled pomanjkanja vode. Ali teh načrtov je že več nego za en koš, komisij brez konca in kraja, vode pa le še ni in ni!

Komisijonarati hodijo pridno tudi v Čepovan, kjer tudi iščejo, kakor znano, vode za mesto. Kupiti hočejo kratkomalo svet, na katerem so studenci. Predno Čepovanci kaj prodajo, gotovo pomislijo na lastno korist v svoji dolini, in pričakovati je, da ako se sporazumejo z goriškim magistratom, da se to zgodi tako, da ne bo trpela škoda v bodočnosti čepovanska dolina.

Stekel pes? — V petek v jutro so našli na tekašišču F. G. tik zemljišča, kjer zida gospa Jakopičeva svojo hišo, psa, ki je kazal, da je stekel. Poslali so po konjederca, ali predno je ta prišel, je bil pes že mrtev, ker ga je tam mimoidoči g. Vaccaroni ustrelil. Psa so raztelesili ter poslali glavo na Dunaj, da se konstatuje, ali je bil pes stekel ali ne. Radi tega morajo nositi psi nagobčnike, prepovedano je strogo jemati pse v omnibuse in v javne lokale. Gospodarji psov so obvezani, naznaniti magistratu vsak količaja sumljiv slučaj, ki bi kazal na steklost psa. Kdor se ne ravna po teh določilih, se kaznuje po zak. 24. maja 1882.

Ustanovni shod „Podružnice slovenskega planinskega društva za sodna okraja Ajdovščina-Vipava“ se bo vršil 5. aprila 1903. ob 4. uri popoldne v dvorani društva „Edinost“ v Ajdovščini.

Rodoljubne prijateljice in prijatelje slovenske turisticke vabijo k mnogobrojni udeležbi — sklicatelji.

Sadjarstvo v Tolminu je imelo v nedeljo 29. marca svoj občni zbor, pouk o sadjarstvu in razdelitev dreves mej člane. Prostorna občinska dvorana je bila polna kmetovalcev iz bližnjih in celo oddaljenih občin tol. okraja. Predsednik g. Ig. Kovačič pozdravi navzoče z veseljem, ker so se v tako obilnem številu občnega zbora udeležili. Na to predava društveni tajnik g. A. Vrtovec o sadjarstvu sploh gledé kupcije na bližajočo v železnico. Poučuje o obrezovanju in snazenju dreves, o nekojih boleznih in škodljivih mercesih, in kako vse to preganjati, zdraviti in uničevati. Navdušuje navzoče kmetovalce na vsestranski napredek na sadjarskem polju. Pojasnuje iz pravil, koliko bi lahko društvo še več storilo, ako bi imelo več denarnih sredstev. Omenja podpore, ustanovnike in druge dobrotnike, ki podpirajo koristno društvo. Povdarja važnost sadjarske knjižnice društvenikom v porabo, govori o razstavi sadja tol. okraja, na kateri bi se določila tehnična imena sadju. Vso razpravo društvenega tajnika so navzoči z zanimanjem poslušali.

Pri zborovanju bilo je več učiteljev, sodnijski svetovalec Primožič in sodn. pristav dr. Snider. Znamenje, da se zanimajo za sadjarstvo, njegov razvoj in napredek.

Volil se je stari odbor z vzklikom. Pregledovalcem računov sta bila izvoljena Josip Kenda, učitelj v Ljubinju, in Ivan Kavčič, posestnik v Poljubinju.

Pri slučajnostih se je oglašil Andrej Monfreda iz Poljubinja, ki je novemu odboru priporočal, da bi društvo kupilo lastno zemljišče ter gojilo tudi orehorejo.

S tem je bil prvi del občnega zbora dovršen. Na to so šli v društveno drevesnico vsi skupaj. Drevesnica je bila okinčana s cesarsko in narodno zastavo. Tu se je izčimilo pravo živahno in veselo življenje. Blizu 100 članov je dobilo v drevesnici za razdelitev že pripravljena lepa, zlahna drevesa. Ob krasnem vremenu pridružilo se je temu sadjarskemu prazniku več gospodov iz Tolmina.

Z vidnim veseljem nosili oz. vozili so člani lepa drevesa domov, kjer jih na svojem zemljišču stalno vsade sebi in potomcem v korist, veselje in v ponos.

Ciril-Metodove bliskote zahtevajte slovenski rodoljubi v vsaki prodajalni in pekarni. Ti biskoti so najboljši. Naročila sprejema družbin založnik S. H. Škerl, Sv. Ivan pri Trstu.

(Dalje v prilogi.)

»Objubiva!« zakličeta oba.

»Na vitežko čast?«

»Na vitežko čast.«

»In na sveti križ?«

»Dà, tudi na sveti križ! Tako nama pomagaj Bog!«

Matija se zadovoljno nasmeje in reče:

»Nù, to sem tudi pričakoval od vaju. Ker pa je temu tako, hočem vama še nekaj reči... Zih, kakor je vama znano, mi je izročil v skrb svoje otroke. Za to sem tudi Čtanu in tebi, mladenič, stopil na pot, ko sta hotela posiloma vdreti v Zgorelice. Toda sedaj, ko bodem v Marburgu, ali Bog vé kje, oni ne bodo imeli nobenega varstva... Resnica je, da nad sirotami čuva Bog in da onemu, ki jim vzroči krivico, odsekajo glavo ter ga vrhu tega še proglasijo človekom brez časti. Vsekakor pa mi hudo dene, da moram oditi. Grozno mi je hudo. Objubita mi, da Zihovim sirotam ne le vidva ne provzročita nikake krivice, marveč da ne dopustita, da bi jim jo drugi delali.«

»Priseževa! Priseževa!«

»Na vitežko čast in poštenje!«

»Na vitežko čast in poštenje!«

»In na sveti križ!«

»In na sveti križ!«

»Bog je to slišal. Amen!« doda Matija

Na to si oddahne globoko, kajti vedel je, da ona ostaneta zvesta svoji prisegi, čeprav bi si imel vsakteri odgrizniti svoje prste od jeze in zlobe.

Na to se je jel poslavljati, toda ona ga skoro posiloma pridržita. Moral je piti in se spoprijateljiti s starim Volkom; mladi pa, dasi se je rad prepiral, kadar je bil pijan, je to pot le Čtanu grozno pretel ter skakal olo Matijca tako uneto, kakor bi že jutri imel dobiti od njega Jagjenko. Pred polnočjo je celo utrujen omedlel in ko so ga pripravili k zavesti, je kmalu

zaspal ter spal kakor hrast. Stari Volk se je kmalu ravnal po vzgledu svojega sina in Matija je oba kakor mrtva pustil za mizo.

Matija sam ni bil pijan, kajti njegova glava je bila zmožna dokaj prenesti, marveč samo nekoliko opit. Vračaje se domu, se je z veseljem spominjal tega, kar je baš opravil.

»Nù,« je rekel sam sebi, »Bogdanec je sedaj zavarovan in Zgorelice tudi. Ona se bosta sicer jezila radi tega, da odide Jagjenka, vendar pa bosta čuvala moje in njeno premoženje, ker sta se zavezala s prisego. Gospod Jezus je vendarle dal človeku spretnost; kjer nečesa ni mōči doseči s pestjo, treba je to doseči z razumom. Daj Bog, da tudi pri Križarjih kaj opravim! Toda ž njim je težavnejši in hušji posel... Našinec, dasi je pravi pasji brat, kadar prispeže na vitežko čast in na sveti križ, tudi ostane zvest prisegi, njim pa znači prisega toliko, kakor bi pljunil v vodo.

Nù, morda mi presveta Jezusova mati pomore, da prispem Zbišku na pomoč, kakor sem sedaj prispel tudi Bogdancu in Zihovim otrokom...«

Tu mu šine v glavo, da bi sedaj deklici ne bilo treba oditi, ker jo bosta čuvala oba Volka kakor zeno svojega očesa. Toda čez nekaj časa zavrže tudi to misel. Volka bi jo kajpada skrbno čuvala, nasprotno pa bi jo Čtan napadal čimdalje huje... Bog vé, kdo bi koga premagal, toda to je gotovo, da od teh napadov bi imele škodo Zgorelice, Zihove sirote, dà, tudi Jagjenka.

Volkoma bo dokaj lože čuvati samo Bogdanec, za deklico pa bo tudi v vsakem slučaju bolje, ako bo oddaljena od teh razbijalcev, ob enem pa blizu bogatega opata. Matija povsem ni verjel, da bi mogla Danuša priti živa iz križarskih rok, in radi tega tudi ni dal slovesa nadeji, da se vrne Zbišek sčasoma kot vdovec

ter spozna, da ga je volja božja pripeljala k Jagjenki.

»Hej, mogočni Bog!« je dejal sam sebi, »ako bi on, ki ima že Spihov, vzel pozneje še Jagjenko z Močidolom ter s tem, kar ji zapusti opat, pa bi mu ne bilo žal polnega voza voska za sveče!«

Pri podobnih mislih si je jako prikrajšal pot iz Brezove, vsekakor pa je dospel v Bogdanec že v pozni noči in se močno zasulil, ko je zagledal jasno razsvetljene šipe v oknih. Družina tudi ni spala; komaj je krenil na dvorišče, mu je pritekel služabnik nasproti.

»Ali imamo goste — ali kaj se godi?« vpraša Matija, stopivši s konja.

»Dà, tu je mladi gospodič iz Zgorelic in Čeh Glavač,« odvrne služabnik.

Matija se začudi temu obisku. Jagjenka mu je objubila, da hoče priti jutri, predno se bo daniło, in potem bi imela iti skupaj na pot. Čemu je torej prišel Janko, in pri tem še tako pozno? Stari vitez si je ubijal glavo z mislijo, kaj se je neki moglo pripetiti v Zgorelicah in z gotovim nemirom v svoji duši je stopil v sobo.

V sobi so gorele v veliki glinasti peči jasno in veselo debele klade, nad mizo sta svetili v železnih kleščah dve bakliji in v njiju svetlobi je zagledal Matija Janka, Čeha Glavača ter še jednega mladega fantiča, z rdečim licem kakor jabolko.

»Kako se imaš, moj Janko? Kaj dela Jagjenka?« vpraša stari vitez.

»Jagjenka mi je naročila,« reče mladenič, poljubivši mu roko, »vam povedati, da se je premislila in da rajše ostane doma.«

»Boj se Boga! Kaj je zopet to? Kaj jej je neki prišlo v glavo?«

Ali deček ga pogleda s svojimi plavimi očmi ter se spusti v smeh.

„Slovanska zveza“ in dr. Šustersič. — V „Sl. zv.“ ali v „lepem klubu“ je go-spodoval neomejeno do zadnjega časa dr. Šustersič, in sicer tako, kakor je on navajen. Mož ima o sebi visoke misli, in radi teh visokih misli hoče, da se mu vse klanja. Poleg te lepe lastnosti ljubi tudi izrednosti, senzacija, ter išče vedno povodov, da bi se moglo o njem govoriti v javnosti. Iz takega nagiba je izdal, seveda pod firmo „Sl. zv.“, pred kratkim nov program svojega „lepega“ kluba, ki je bil prav „sustarsko“ sestavljen. Govoril je nekaj o deželni avtonomiji, kakoršne Slovenci nečemo, ker bi bila nam tučnam naravnost v pogubo. V javnosti se je kritikovalo ta novi program, in ko je videl dr. Šustersič, da mu je zapisala javna sodba v spricevalo nezadostno, pa je dal hitro preklicati v „Slovenec“, da se ni mislilo na deželno avtonomijo, ampak na narodno. Ne ve, kaj dela, in ne ve, kaj bi rad! Ali govorilo se je pa vseeno o njem v javnosti, in s tem je ustrezno njegovi samopašnosti. — Ker je bil izdan nov program ter se je tako nekako zagotavljalo, na kako trdnih nogah stoji „lepi“ klub, je bilo misliti, da preveča člane tega kluba le en duh, le ena misel, vzorna disciplina. Ali temu ni tako. Duhovi v tem klubu se kar ne morejo strniti v duhu dr. Šustersiča, in ker so sklenili glede glasovanja o poslovniku drugače, nego je hotel dr. Šustersič, se je On odpovedal. Senzacija! Slovenija se je pretresla, vodstvo klerikalne stranke hiti zagotavljati Šust. neomejenega zaupanja in poje se v ljubljanskem generalnem stabu visoka pesem o slogi in disciplini. Ta pesem je namenjena dalmatinskim Hrvatim in dr. Ploju, ki so rušili disciplino, ker niso slepo ubogali dr. Šustersiča. Te renitentne duhove treba krotiti, te hrvatske glave ukloniti, in v tako svrhu je segel dr. Johann po „senzaciji“ — odpovedal se je načelnstvu „lepega“ kluba! Sedaj ima klub le enega načelnika, dr. Ivčeviča — dr. Šustar pa študira, kako bi zlezal nazaj na predsedniško mesto. V „lepem“ klubu je dandanašnji že skoro vse mogoče, in tako se pspne gotovo tudi dr. Š. zopet v predsedstvo! Bržčas se uklonijo uporni duhovi, zmaga dr. Š. in „lepi“ klub bo jadral naprej pod ožlindrano zastavo. Nam ni za dr. Š. prav nič, pa tudi za ostale jugoslovanske poslance, ki derejo za njim, nam ni prav nič, ker o njih je mogoče sedaj le eno mnenje, ampak nam je za komedijanstvo lepega kluba, ki je nam prav vseč, ker pa takih potih se vendarle počasi zjasnijo vremena, da bodo videli jugoslovanski volilci, koga imajo na Dunaju, kako se obnaša njihovo zastopstvo in kako zastopa njihove interese! S Šustersičevimi komedijami moramo biti le zadovoljni, njegove „senzacije“ morajo dovesti končno do te senzacije, da izgine ta političen kadaver tje, kamor edino tiče...

P. Hartman in oratorij „Sv. Frančišek“. — V novjšem času sta se prikazali dve svetli zvezdi na glashenem polju: Perosi

in P. Hartman, ki se odlikujeta z izbornimi skladbami, zlasti z oratoriji. Prvi je zložil že več oratorijev in jih vodil po raznih mestih Evrope. Posebno se odlikuje njegov „Natale“, ki se je proizvajal l. 1901. v Vidmu. Drugi sedaj potuje po prestolnih mestih in vodi svoja dva oratorija „Sv. Peter“ in „Sv. Frančišek“. Dne 22. in 23. aprila bo vodil tudi v Ljubljani „Sv. Frančiška“. Glasbena Matica prevzame produkcijo. Pelo bode do 160 pevcev in pevk, orkester bode stal 60—70 mož. Štirje solisti pridejo iz umetniških krogov, torej se sme pričakovati izrednega vžitka.

P. Hartman je frančiškanski duhovnik, organist v sloveči baziliki Aracoeli v Rimu in vodja konservatorija „S. Chiara“ v Rimu. P. Hartman ni glasbenik v smislu modernih skladateljev, ki nam dostikrat podajajo skladbe, katerih nihče ne razume, ki imajo bliščečo vnanjost, krasno instrumentacijo, arce pa ostane — prazno. „Sv. Frančišek“ nima te vnanjosti, tudi bi mu ne pristala dobro; pač pa je tukaj za srce, za dobro, pobožno srce, mnogo duševnega vžitka. Glasbena Matica je prevzela jako veliko nalogo in bo imela ogromne stroške. Zategadelj je dolžnost vseh prijateljev glasbe, da jo podpirajo v tej zadaci: da prvi vsi pridejo polnoštevilno in da razvijejo veliko agitacijo in privedo seboj člane glasbenih in drugih društev. Produkcija se bo ponavljala vsaj enkrat, tedaj se vsi lahko porazdelé. Vstopnice se dobivajo v trgovini g. G. Lozarja na Mestnem trgu v Ljubljani po 10 K, 8 K, 6 K, 5 K, 4 K, 3 K in 1 K. Narocajo se tudi lahko pismeno.

Novičenje. — V četrtek je pričelo novičenje v Gorici, in sicer je bilo ta dan in v petek za mladeniče iz mesta. Predstavilo se jih je iz prvega in drugega razreda 150, in od teh so jih potrdili 41 iz prvega razreda, 13 iz drugega; iz tretjega razreda jih je prišlo 40, potrdili so jih 5. Tujcev se je predstavilo 54; potrdili so jih 26.

V soboto je pričelo novičenje za okoličane, in sicer se je predstavilo ta dan na borni komisiji 165 mladeničev iz: St. Petra, Vogrškega, Renč, Grgarja in Opatjegasela. Potrdili so jih 64. V ponedeljek so prišli iz Solkana, Števerjana in Šempasa. Izmed 165 je bilo potrjenih 53. V torek so bili na vrsti iz Podgore in Kojškega.

Danes so prišli iz Mirna, Bilj, Prvačine, s Trnovega, iz Čepovana in Tribuše. Jutri bodo na vrsti pa iz St. Andreža, Vrtojbe, Sovodenj, Dornberga in Lotnika. — Fantje prihajajo in odhajajo s petjem ter se vedejo drugače mirno in ne dajajo povoda pritožbam. Opozorjeni smo omeniti, da so se posebno lepo obnašali fantje iz Renč in z Gradišča.

Iz laškoga tabora. — V laškem taboru je prišlo do neke znamenite afere. Tukajšnji trgovec in tiskar Pallich, ki je tudi rezervni častnik, je hotel imeti za svojo tiskarno širo koncesijo. Državni poslanec Alfred Lenassi se je izrazil proti temu v seji

trgoveške in obrtne zbornice ter imenoval Pallicha policijskim vohunom. Ta mu je poslal sekundante, dva častnika. Očitane o policijskem vohunstvu spravljajo v dotiko s tem, da se je Pallich tačas, ko je bil cesar v Gorici, vozil na kolesu poleg treh drugih obesarjev kočiji za stražo. Baje so tudi trije pripravili Pallicha do tega, da je napovedal Lenassiju dvoboj.

V Rlemenjlih se trudi latinski kapelan Krancič po hišah, da bi odvrnil ljudi od „trdovratnosti“, ali vse zaman. Po vestereden ne čujejo zvonov, pa tudi maše ni med tednom. V nedeljo je bila ob 11. uri, katere se je udeležil učitelj z 8 otroki in cerkovnik.

Nestrpnost in denuncijanstvo. Na tuk. privatni nemški soli poučuje krščanski nauk neki kapucinski pater, menda se piše Lojk. Otrokom evangeljskega veroizpovedanja pa deli poduk v tem tuk. evangeljski župnik. Katoliški duhovščini je že ucepljena neka nestrpnost nasproti duhovnikom drugih veroizpovedanj, katero kaj radi pokazujejo ob raznih, največ neumestnih prilikah, ali omenjeni kapucin se je moral navžiti take nestrpnosti z največjo samostansko zlico, kajti storil je nekaj, kar kaže tega moža v jako čudni luči. Evangeljski župnik je prijazen in uljuden gospod, ki zna z dodeljenimi otroki lepo, priključljivo občeati. Ali nekaj bržčas ni bilo všeč kapucinskemu patru, in organizoval se je boj proti evang. župniku. Pater je napravil spletke in pripravilo se je nekaj otrok do tega, da so mu izpovedali, da jih župnik nagovarja, naj prestopijo k evangeljskemu veroizpovedanju. Pater se je usedel ter napisal ovadbo na deželni šolski svet. Umevno, da je župnik začuden gledal, ko mu je prišlo to do ušes. Stori je takoj primerne korake, iz katerih pa se je razvidelo le grdo denuncijanstvo katoliškega patra. Pri konfrontaciji v soli ni nikdo izmed otrok potrdil tega, kar je hotel pater, pokazalo se je pa jasno, da je bila vsa reč nekako umetno inscenirana, in konec bo le ta, da ostane pater Lojk korenito blamiran. Nikakor nimamc namena, tukaj braniti g. evang. župnika, braniti se zna že sam, ali povedati smo morali to historijo, da se vidi, koliko nepotrebnega dela imajo razni katoliški duhovniki, kako so veli. v vsrvaštvu do svojega bližnjega, kako znajo preganjati sočloveka in kako so netolerantni gledé veroizpovedanj. Tako postopanje pač ni sposobno koristiti katoliški cerkvi in povišati ugled katoliške duhovščine ter zabranjevati gibanje „proč od Rima“, marveč pater Lojk je postal po tem, kar je storil, prav izvrsten agitator za — „los von Rom“! Nikarte se čuditi, je res tako!

Fotograf g. A. Jerkič v Gosposki ulici je razstavil pred kratkim novo serijo fotografij, izvedenih v finem modernem načinu. Fotografije ugajajo občinstvu, katero si jih pridno ogleduje, in to je za g. fotografa najboljša reklama.

Tat v Zdravščini. — Pišejo nam iz Zdravščine: Dne 26. t. m. ob 10¹/₂ predp.

smo ujeli tatu v Zdravščini pri postaji na cesti. Tat je pohajal po Zdravščini ter si ogledoval po vasi, šel okoli cerkve ter prišel končno k čuvajnici Jož. Batiča st. 44. na južni železnici, ko njega in njegove soproge ni bilo doma. Ko je tam z vso silo razbil okno, je to zapazila soproga Fr. Batiča, čuvaja na st. 45. Tat je začel lesti skozi okno, ali pogumna žena Batičeva je skočila do njega ter ga vprašala, kaj išče tam. Tat je rekel, da ima nekaj važnega govoriti z gospodinjo. Žena pa je začela klicati na pomoč in tat je zbežal iz okna, predno je prišel sosed na pomoč. Tekel je z železnice na cesto, da bi ušel, ali pogumna žena je tekla za njim ter klicala: Primite ga! Tako je sklicala nekaj ljudi, ki so tekli za njim, čuvaj Jožef Furlan pa mu je skočil na pot in ga zgrabil. Na vprašanje, kaj je iskal v čuvajnici, je odgovoril, da je hotel tam izvršiti svoje roko delstvo! Tat se imenuje Karol Lah, je rojen v Trstu, domovinski list pa je imel iz vipavskega Sv. Križa. Vsa čast pogumni ženi, ker le z njeno pomočjo se je zabranila tatvina ter je prišel tat pravici v roke.

Izpred sodnije. — Avgustin Rusič iz Beljane, rojen l. 1850., je bil obtožen teške telesne poškodbe na škodo Petra Furloza, katerega je ranil po obrazu in po roki, da ni bil 30 dni sposoben za delo. Dobil je za to 4 mesece trde ječe s postom vsaki mesec.

Jos. Vizintin, rojen l. 1847., je imel v Pierisu prodajalnico z manufakturnim blagom. Ko je prišel do tega, da je imel naznaniti krido, ni storil tega, ampak čakal boljših časov. Končno je prišla stvar sodnji v roke, in Vizintin je stal te dni pred sodniki v Gorici. — Dobil je 10 dni strogega zapora s postom.

Človeško lobanjo so našli pri kopanju na zemljišču pri južnem kolodvoru, kjer bo stal novi finančni urad. Ko so kopali, so zadeli v globini kakih 6 ali 7 m na lobanjo. Zobje na lobanji so še zdravi, kosti pa že otrhilele. Poleg glave so našli tudi neki star denar. O tem je bila hitro obveščena policija. Vsa reč je vzbudila veliko začudenje in zanimanje.

V Vrtojbi sta se igrala 12-letni Franc Gorkič in 15-letni Josip Nanut z naboji. Gorkič pa je sprožil kapsulo ter si pri tem močno poškodoval 3 prste. Prenesli so ga v tukajšnje bolnišnico.

Gosp. članom kegljaškega kluba v hotelu „Central“ se naznanja, da odpade kegljanje prihodnji dve soboti 4. in 11. t. m. in sicer prvo radi veselice ruskega kruška in drugo radi velikonočnih praznikov.

Vabilo ljubljanskega „Sokola“. — Sokol ljubljanski razposilja te dni tako-le vabilo: Sokoli, mili nam slovenski bratje! Štirideset let je minulo, kar je severni Sokol poletel svojim sinkom iz Čehov na jug v slovensko Ljubljano; leta 1862 dvignil se je nadobudno „Južni Sokol“ v slovensko ozračje. Tisto dobo se je naš zapuščen rod počel stoprav resno probujati ter se organizovati.

»Čemu se smeješ?«
Toda v tem hipu se Čeh in še oni drugi spustita v veseli smeh.
»Ali vidite!« zakliče domneli mladič, »kdo me spozna, ker me še vi niste spoznali?«
Še le sedaj ga Matija pozornejšje pogleda in zakliče:
»V imenu Očeta in Sina. To je pravcata maškara! Ali čemu si ti tukaj, škrateelj?«
»I nù čemu? Kdor je namenjen na pot, mora biti pripravljen.«
»Rekla si, da prideš še le jutri.«
»O da! Jutri zarano, da bi me vsi videli. Jutri si bodo mislili v Zgorelicah, da sem pri vas v gostéh, in me do pojutrišnjega ne bodo iskali. Setjehovna in Janko vesta vse, vendar pa mi je Janko obljubil na svojo viteško čast, da izpové to še le tedaj, ko se že jamejo vznemirjati. Toda kaj ne, da me niste spoznali?«
Še le sedaj se jame Matija smejati.
»Dovoli, da te nekoliko bolje ogledam... Ej, ti si mi prekrasen fant!... Pa še kak posebnost, ker od takega se je mōči nadejati potomcev... Govorim čisto resnico! Ko bi ne bil tako star... no! Ali pravim ti: čuvaj se, deklica, da mi ne zahajaš pred oči. — Čuvaj se!«
In začel jej je groziti s prstom, smehljaje se, vendar pa jo je gledal z veliko zadovoljnostjo, ker takega dečka še ni videl v svojem življenju.
Ona je imela na glavi svilnato rdečo mrežico, na sebi pa jopiček iz zelenega sukna ter hlače široke v bedrih, a z ozkimi hlačnicami. Z bogato ozalšanim mečem ob pasu in z jasnim, smehljajočim se licem je bila tako krasna, da ni bilo mogoče odtrgati oči od nje.
»Za Boga!« zakliče razveseljen Matija, »človek

res ne vé, ali je to kak čudovit mladenič ali kaka prekrasna cvetka!«

Na to se obrne k drugemu dečku ter vpraša:
»Ali kdo je to? Očitno zopet kak spremenjenec?«
»To je hči naše Setjehovne!« mu odvrne Jagjenka.
»Ne spodobilo bi se, da bi bila sama med vami, radi tega sem vzela Anico s seboj. Ako sve dve, bo dokaj bolj živahno in veselo. Tudi nje nihče ne spozna.«
»Tu jo imamo! Premalo je bila jedna, zato imamo kar dve.«
»Ne hudujte se!«
»Jaz se ne hudujem, toda po dnevu vsakdo spozna njo in tebe.«
»A po čem bi naju spoznal?«
»Po tem, ker se vama stiskajo kolena skupaj.«
»Dajte nama mir!«
»Dam vam mir, dam, ker moj čas je že minil; toda ali bosta mirovala Čtan in Volk, to ve le sam Bog. Ali pa veš, deklica, odkod se vračam? Iz Brezove.«
»Za Boga! Kaj pravite?«
»Res, kakor je resnica tudi to, da bosta Volka branila Bogdanec in Zgorelice pred Čtanom. Eh, pozvati na dvoboj sovražnika in boriti se z njim, to je lahko, toda spremeniti sovražnika v čuvaja svojega imetja, to se ne posreči zlepa vsakomur.«
Tu jame Matija opisovati, kako je obiskal starega in mladega Volka, kako si ju pridobil in ju zavezal s prisego, ona pa ga je poslušala in se čudila. Ko je končno prenehal, je dejala:
»Vas gospod Jezus ni prikrajšal v zvijači. Že vidim, da bo vse tako, kakor vi hočete.«
Toda Matija jej odkima otožno z glavo:
»Ej, deklica, ako bi bilo vse tako, kakor jaz hočem, pa bi ti že davno bila gospodinja v Bogdancu.«

Na to ga pogleda Jagjenka s svojimi plavimi očmi, potem pristopi k njemu in mu poljubi roko.

»Čemu me poljubljaš?« jo vpraša starec.
»Nù — želim vam lahko noč. Pozno je že in jutri pred dnevom je treba oditi.«

Na to je prišla Setjehovna za roko in odšla. Matija je spremil Čeha v prednjo sobo, kjer se vležeta na zubrove kože in kmalu trdo zaspita.

X.

Leta 1331. so vzročili Križarji velika razdejanja v Seradcu, mesto so požgali, prebivalce pa pobili. Dasi je Kazimir Veliki mesto, spremenjeno v razvaline, znovič pozidal, vendar ni bilo več tako sijajno kakor nekdanj, niti se ni moglo kosati z drugimi utrjenimi mesti v poljskem kraljestvu. Toda Jagjenka, kateri je teklo življenje le med Zgorelicami in Krešnju, se ni mogla dovolj načuditi, ko je zagledala krepko obzidje, mestno hišo in druga poslopja, zlasti pa še cerkve, s katerimi preproste lesene krešnjevske cerkve ni bilo mōči primerjati. V prvem hipu je izgubila svojo odločnost do te mere, da si ni drznila glasno govoriti, marveč je le šepetaje izpraševala Matijca o vsej tej krasoti, od katere je imela zaslepljene oči, in ko jo je stari vitez zagotavljal, da je Serade proti Krakovu tak, kakor je navaden plamen proti solncu, ni hotela verjeti svojim ušesom; dà, zdelo se jej je skoro nemogoče, da bi bilo še kako drugo, enako lepo mesto na svetu.

V samostanu jih je sprejel oni stari prior, ki se je še spominjal križarskega klanja in kateri je nekdanj sprejel tudi Zbiška. Novica o opatu jih je napolnila z žalostjo in skrbjo. Opat se je mučil dolgo v samostanu, toda pred dvema tednoma je bil odšel k svojemu prijatelju, škofu Plockemu. (Dalje pride.)

In smelo trdimo, da je Sokol v prvi vrsti netil narodno zavest, krčpil slovansko navdušenje in delo. Sokol je bil z Ljubljansko čitalnico duša domovinski ljubezni, zvezda narodne probuje.... Stoletja si je naš malostevilni narod v nesrečnih razmerah branil svoje bedno življenje. Pomislite, bratje, da je naše itak sibo telo razkosano na šest dezel. — In zdaj se stiriideset let razlega po naši lepi, sveti zemlji s Sokolom na čelu, da hočemo živeti, da hočemo delati, da hočemo biti častna, zdrava vejica na mogočnem slovanskem deblu.... mi hočemo biti deležni človeških, božjih in državnih pravic, mi hočemo uživati sadove svobodne in napredne kulture! Relativno smo zadnja desetletja v istini čudom napredovali. O tem se lahko mili bratje sami prepričate dne 28. in 29. junija t. l. Vabimo Vas iskreno ta čas na štiridesletno godovanje ljubljanskega Sokola, na drugi slovanski vsesokolski izlet v belo slovansko Ljubljano. Pridite, pridite, mili bratje slovanski gori od Vltave, tam od Visle, izpod temne Tatre; pridite k nam vi, jugoslovanski sokoli; združite se v Ljubljani vsi slovanski sinovi! Prinesite nam seboj novega poguma, svežega bodrila za naporno narodno delo, za obstanek naš in neposredno svoj.... Šumno, bogato, gizdavo Vas ne moremo sprejemati.... Tu pa imate naše hvaležne poglede, našo slovansko dlan, tu imate naše slovansko srce, ki vam utriplje glasno nasproti: Slovani, ne vdajmo se — ne vdajmo se! Na zdar! Za slavnostni odbor: dr. Ivan Tavčar, t. č. starosta, Alojzij Novak, t. č. tajnik.

Listnica. — Neznaneu dopisniku v St. s. Naznanite nam svoj naslov. Dopisov, o katerih ne vemo, iz katerega peresa so, ne moremo priobčevati. G. dop. v L.: Ne moremo priobčiti poslanega dopisa, ker je preveč oseben. Se ne splača. Kaj drugega!

Pridna gospodinja dobi takoj stalno službo pri tvrdki Saunig & Dekleva, Gorica.

Natakarkega praktikanta išče kavarna „Central“. Zahteva se znanje treh rabljivih jezikov in primerno izobrazbo. Poudarbeniki naj se oglašijo v kavarni.

40.000 kron znaša glavni dobiček srečk za gorka začotiča. P. n. g. čitatelje opozarjamo, da bode srečkanje nepreklicno 23. aprila 1903. in se sleherni dobitki izplačajo v gotovini z 10% odbitkom.

Svetovno znano je, da dajo Mauthnerjeva napojena semena pese za pičo največji pridelek. Ravno tako izvrstna kakor tudi nedosežna so Mauthnerjeva zelenadna in cvetlična semena.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — Posl. Baxa je vprašal včeraj predsednika, zakaj ni prišel njegov zadnji češki govor v stenografični zapisnik. Posl. Grabmayer in tovariši so interpelirali glede lige proti dvobojn.

Zapiski mladega potnika.

(Dalje.)

Piše B. V.

Sploh je cela italijanska država podobna nedovršeni, po laški šegi stavljeni hiši s tankimi stenami. Zidariji so hitro zidali, vsa stavba je precej majava, ali ona se vendar ne podere, tudi ako se zaganja, bora z vso silo v tanke zide. Malta, katero so uporabljali zidariji, je trpežna. Narodna ideja je spojila posamene dele države v nerazdružno celoto.

Hodil sem po ozki in temni via dei Schiavoni. Ime te zakotne ulice pač priča, da je bila nekdaj tudi v Rimu, kakor v Benetkah, večja jugoslovanska naselbina. Sicer pa ta ulica ni posebno sijajna, hiše so ednolične, večnadstropne, namazane z rdečkasto rujavo barvo, iz oken visi perilo, kunje in cote, na kakem oglu se je utaboril prodajalec narant, ki željno pričakuje konzumenta. Na neki hiši, katera se sicer ne razlikuje od sosednih po svojem slogu, pač pa po neki takorekoč samostanski regularnosti, opazim dva, pred kratkim še le slikana grba, avstrijskega dvoglavnega orla, okoli katerega so razvrščeni grbi vseh kraljestev in dežel na levi, papeško tiaro s ključi pa na desni. Ozračje je vroče in soparno, praznična, uprav poletna tišina vlada v tej zakotni ulici. Na steni je železen ročaj, zvezan po dolgi žici, ki je podobna kakemu strelvodu, z zvoncec visoko gori. Začel sem zviniti, ali ta čudna, srednjeveška naprava se ni zmežila. Ker so bila vrata odprta, vstopil sem v vežo. Čital sem na tabli iz belega papirja, da se tu zbirajo pripevki za Petrov belič. Nad stopnicami visi lepa slika, predstavljajoča neki svet prizor. Skoro se je prikazal molčeči ded, pravi tip jugoslovanskega mežnarja. Vprašal sem ga hrvatsko, bi li ne bilo mogoče si ogledati gostišče; odbil mi je to željo, diskretno resno in diplomatično. Dozdevalo se mi je, da je imel že dostikrat priložnost odganjati nevšečne in nadležne časnikarje.

Zbornica je sprejela potom nujnosti zakonski načrt za posojilo 1 milijona v svrhu gradnje norišnice v naši deželi.

K občinskim volitvam v Trstu. — V „Ed.“ čitamo: Iz poročil, ki nam prihajajo od raznih in zanesljivih strani, doznavamo, da so toliko v obeh italijanskih taborih, kolikor tudi v vladnih krogih — tudi dunajskih! — v visoki meri zanimajo za vprašanje, kako bodo letos glasovali slovanski volilci v mestu tržaškem. Čudno se mora zdeti to sedanje splošno zanimanje, ko vendar sicer toliko vlada, kolikor Italijani vedno zatrjajo v najlepšem soglasju, da Slovencev v mestu ni! Sosebno pa odgovarjajo tako na naše zahteve po slovanski soli! Ali dogodki in dejstva jih slednjič vendar silijo, da se zanimajo za nas, in s tem pripoznavajo našo ekzistenco. To eno dobro — to dragoceno pripoznanje naše ekzistence — so nam vendar se prinesle te volitve. To bodi v pouk našim volilcem, da vendar nismo tako brez pomena, kakor mislijo včasih celo nekateri naši malodušni ljudje. Zato pa je tudi v dolžnost našim volilcem, da se ne vežejo lahkomišljeno na nobeno stran! Prosimo jih, naj bodo previdni in naj zaupno čakajo trenutka, da se jim izda parola. Kajti prežgodnje govorjenje bi le škodovalo stvari, kateri bi eventualno hoteli koristiti.

Izvrševalni odbor mladočeške stranke je imel 29. marca v Pragi sejo, ki je pokazala, kako vre v mladočeškem taboru. Eni zahtevajo radikalneje nastopanje, drugi branijo sedanjo taktiko kluba. Shod zaupnikov bo dne 26. aprila.

Učiteljski shod v Ljubljani. — Ta shod se bo vršil dne 8. aprila. Baval se bo z gmočnim položajem kranjskega učiteljstva. Udeležijo se shoda zastopniki „Slov. učit. društva“, „Slov. učit. zveze“ in „Landes-Lehrer-Vereina“. Shod bo javen ter pristopen vsakomur, ki se zanima za solstvo in učiteljstvo.

Županom v Postojni je bil izvoljen g. Fran Kuttin, tamkajšnji trgovec in posestnik, in sicer na mesto odstopivšega gosp. Jos. Dekleva.

Miramar. — Ogledovanje Miramara je dovoljeno od 1. aprila t. l. dalje dopoldne od 10—12 ure ter popoldne od 3—5.

Škof, ki bi bil rad — mučenik. — Na nekem skodu, katerega se je udeležilo tudi več plemenitšev, je rekel orleanski škof Turchet o zapiranju kongregacij, da je to početje zavrtno nasilje ter je protizakonito. Pridejal pa je tam besedam, da bi rad videl, da bi radi tega postopala proti njemu policija! —

Društvo „Zvezda“ na Dunaju priredi cvetno nedeljo 5. aprila 1903. svoj zabavni večer v dvorani „Wiener Ressource“, Dunaj, I. Reichsratsstrasse 3. Iz posebne prijaznosti sodelujejo pri tej zabavi: Kon-

certna pevka gospica Ida Schöntagova, gospica Mari Stekarjeva in gospod Anton Stekar, ter društveni pevski zbor pod vodstvom gospoda Vinko Krusiča. Začetek ob šestih zvečer. Slovanski gostje dobro dosli!

Vseslovanska razstava v Petrogradu bo najbrže sele l. 1905., ker je iz dosedanjih priglasenj razvidno, da bo veliko večja nego so Rusi sami mislili. Le Čehi želijo dobiti 1000 kvadratnih metrov prostora. — Tudi Slovenci bomo dobro zastopani. — Ker je časa dovolj, se lahko častno pripravimo. — Za Gorisko je prevzelo vse priprave „Trgovsko in obrtno društvo“, ki prične s „Trgovskim domom“ veliko živahnejše delovanje.

Odbor podpornega društva za slovanske visokošolce v Pragi ima letos mnogo skrbi, da ugotovi vsem prošnjam prosilcev, katerih število se je letos podvojilo. Izdatki letošnjega leta že daleč presegajo lanske.

Odbor radi tega prosi vse prijatelje slovenskega dijaštva, da se o velikonočnih praznikih spomnijo tudi našega društva z piruhi! Za odbor: Fr. Tomsič, predsednik, Jos. Germ tajnik.

Blagajnik društva je: dr. Jos. Ettl sl. z Hvozdomilu, advokat, Král. Vinohrady, Palackého tř. 8.

Nemška šola v Skednju pri Trstu. Kakor čitamo v „Tr. Z.“, se snidejo v kratkem ravnatelj nemških tovarov v Skednju in bližini, da se pogovorijo o ustanovitvi nemške šole v Skednju!!

Muslimanski Bošnjaki so poslali v reči, o kateri govorimo danes na prvem mestu, na Dunaj deputacijo, da se pritoži proti škofu Stadlerju ter si poišče odpmoči. Deputacija je hotela do ministra Kallaya, ali ga ni našla, ker je nekje v Opatiji.

Demonstracije v Zagrebu. — V petek je prišlo v Zagrebu do velikih demonstracij.

Začeli so visokošolci, katerim se je hitro pridružilo mnogo drugih ljudi. Najprej so demonstrirali pred novim poslopjem finančne direkcije kličoč: Dol z Madjarsko! Smrt Madjarom! Take demonstracije so bile tudi pred državnim kolodvorom in na Jelachičevem trgu. Dasi je policija z največjo silo pritiskala, vendar ni mogla demonstrantov razgnati. Prišlo je do hudih spopadov. Demonstrantje so policijo nagnali s kamni, vsled česar je bilo poklano vojaštvo. Demonstranti so naposled hoteli naskočiti poslopje „Nar. Novin“. Tu jim je stopila nasproti policija, a demonstrantje so policijskega voditelja vrgli ob tla in ga pretepli, policijo pa nažgali s kamni. Pri tem boju je nekdo vstrelil, na kar je prihitelo vojaštvo in z bajoneti naskočilo demonstrante. Ranjenih je jako mnogo ljudi, najhujše neki Arnold Weiss, kateremu je vojak zabodel bajonet v trebuh. Weiss leži v bolnici, pa najbrž ne bo okrevl. Šele ob 1. uri ponoči je zavladal popoln mir in so

bili zopet užgati svetilke, katere so bili demonstrantje ubili.

Noč 30. t. m. je bila mirna. Pred vseučiliščem je bil shod. Dr. Jos. Frank ni mogel pregovoriti dijakov, da bi mirovali. Stj. Radića je policija aretirala z govorniškega odra. Zborovalci so vpili: Dajte nam pušk, potem bomo govorili dalje. V mestu so se zgodile razne demonstracije. Na trgu Khuen-Hedervary so so demonstracije vse ulične in hišne table prelepili z listki „Starčevićev trg“. Pozvali so vse trgovce, da odstranijo nemške napise. To se je zgodilo. Pri nekem dvornem založniku so sneli cesarskega orla, ker je imel nemški napis, hotelirja „Pri avstrijskem cesarju“ pa pozvali, naj imenuje svoj hotel „Pri hrvatskem kralju“. Krščanski socijalec Sirovatka je bil aretiran.

V ponedeljek so poslali visokošolci na policijo deputacijo, ki je zahtevala, da izpustijo zaprte visokošolce. Ali na mesto tega so pridržali tam deputacijo. Radi tega jih je slo demonstrirati kakih 200 pred policijo. Policija je objavila razglas, po katerem se imajo vsi napisi, odstranjeni vsled zahteve demonstrantov, postaviti zopet na prejšnje mesto, ker po pol. predpisih se ima vsaka taka prememba naznaniti policiji.

Wilhelmov zeljiščni sok

že dolgo let priljubljen

sok proti kašlju

1 steklenico K 2-50,

poštni zavoij — 6 stekl. K 10

franko na vsako avstro-ogorsko pošto razpošilja

Fran Wilhelm, lekarnar

c. kr. dvorni zalagatelj

v Neunkirchen, Spodnje Avstrijsko.

V znak pristnosti je na omotu grb občine trga Neunkirchen (devet cerkva).

Dobiva se v vseh lekarnah.

Kjer se ne dobi, vrši se pošiljatev direktno.

(2)

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznicu

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Italijanski kondotijeri še ni izumrl. Misel, da je mogoče zmagati le s silovitostjo, s fizično premočjo še vednomer prešinja potomce Storze, kneza milanskega, in Cesare Borže. Nikdar niso Italijani osvajali tujih držav, vedno so se le med seboj pobijali, in dasi se je od veka do veka bolj kazalo, da so izmzgano plemo, hoteli so si vedno le priboriti veljave ne z zakonskimi sredstvi, ampak z nasilstvom. Polnokrvni južni Italijan sovraži državo in ne uvidi, da bode njemu pomagano, ako bode država uspevala.

Oškodovati je treba državo, kjer koli mogoče, kljubovati njenim organom in onemogočiti z bodalom in drugimi nasilstvi, da se bi razmere poboljšale in bi nastal red in varnost. Istina, da gine ta italijanska romantika, ali mogoče pa tudi ni izbrisati iz italijanskega narodnega značaja vsega, kar spominja na kondotijera. Slučaj zavoda sv. Jeronima je vrlo poučljiv vzgled. Kakor roparska četa so pridrli v samostan dalmatinski renegati s svojim četovodjo, fantastično osebo konta Alačevića. Prihital je Pazman, srdit in ljut, ter jih rotil, naj se odstranijo. Zakrohotali so se mu in si pripravili gostijo, kakor da bi bilo prišlo ravno v njih oblast oblegano masto. Dolgo je trajalo, da se je upala postopati italijanska vlada proti tem zločincem. Vsakdo, ki ima le nekoliko pravnega čuta v sebi, je prepričan, da so se ti renegati pregrešili proti najprimitivnejšemu načelu, da je le država poklicana vrniti onemu, kateremu se je po krivici kaj ovgzelo, da pa dotičnik nima pravice z nasilstvom si prilastiti ugrabljenega imetja. Alačević in drugovi so pač še romantiki, kakoršni se rodijo tam doli pod južnim solncem, srednjeveški nasilni kondotijeri so še, ne pa moderni ljudje. Značilno je pa tudi, kako je zagovarjalo vse italijansko javno mnenje nasilstvo. Čez noč je vsa Italija v svoji narodni zaslepljenosti in šovinizmu zatajila vsak pravni čut in se postavila ob stran zločincev. Ako smo povsem nepristranski, ako se tudi otresemo vseh mlodonečih fraz o slovanskih plemenskih vrtilinah, moramo vendar pripoznati, da

bi bilo pri kakem slovanskem plemenu naravnost izključeno, da bi se vse javno mnenje ogrevalo za svoje rojake, katerih krivda je očividna in očitna. Dalekoviden opazovalec bode prišteval to dejstvo mnogoštevilnim znakom degeneracije italijanskega naroda, kateri ne pozna več najnavadnejših pravnih pojmov.

Brezmejno ogorčenje je budilo to roparsko početje med Jugoslavani. Malokdo je pač vedel pri nas, da ekzistuje kak zavod v večnem Rimu, katerega naloga bi bila dajati hrano in prenočišče romarjem. Dandanes so taka gostišča v mestih, kakoršen je Rim, čisto nepotrebna za navadnega romarja, pač pa imajo ona še vedno svojo veljavo na daljnem vzhodu v sv. deželi, kjer ni javnih gostilnic, v katerih bi se mogel človek spočiti po dolgi poti. Taki zavodi so edino le za duhovnike. V zavodu sv. Jeronima se je pač redko kedaj prikazal kak lajik, kateri si dandanes, tudi ako je ubog, poišče druge stanovanje in hrano. V preteklih vekih so imeli taki zavodi tudi v Rimu čisto drug pomen, kajti ob onem času je našla množica, katera je prihajala kljub premetnim težkočam primeroma v veliko večjem številu v večno mesto, težko v gostilnah prostora, in duhovni zavodi, kakoršen je oni sv. Jeronima, so bili potrebni. Dandanes so pa izgubili taki zavodi vsak praktični pomen.

Krik in vik, kateri je nastal radi tega zavoda, jasno dokazuje, da se široki sloji prebivalstva pri nas radi vznemirjajo vsled malenkostnih zadev, katere niso odločevalne važnosti in katere niso niti v prilog niti v kvar pravim velikim narodnim ciljem. Ali obstoja v Rimu kak zavod sv. Jeronima, ali imajo pravico sprejeti biti Hrvati, Srbi ali Dalmatinci, je za jugoslovanska plemena popolnoma irelevantno. Taka malenkostna vprašanja morejo potisniti le v ozadje prevažna vprašanja celokupnega gospodarskega življenja. Ako se lahkomišelnost zanemarija skrb za gmočno blagostanje, kakor se je zgodilo na Hrvatskem, prinaša pač taka brezvestna zanikanje največjo škodo celemu narodu.

Razglas.

Razpisuje se narok za oddajo zgradbe nove dvorazredne šole na Vrhpolji pri Vipavi

potom javne dražbe na dan 5. aprila 1903. ob 3. uri popoldne. Ponudnik se podvrže 5% kaveiji in znanim stavbenim pogojem. Dražbeni pogoji, načrti in proračuni so na upogled pri podpisnem.

Krajni šolki svet na Vrhpolji pri Vipavi,

dne 27. marca 1903.

Matej Kobalj, predsednik.

Seljak Tomaž

sobni slikar in pleskar

v Podmelcu na Tolminskem,

priporoča se sl. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela, kakor: **slikanje sob, napravljanje različnih nadpisov, tudi z oljnatimi barvami na desko, vsa plesarska dela, itd. itd.**

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Dobiva se zastonj in franco v Schwann-Apoteke, Frankfurt a. M.

15%

pod navadno ceno

razprodaja radi poznega zimskega časa

J. ZORNIK

Gorica, Gosposka ulica 7

vse zimsko blago, kakor: krasne volnene šerpe, rute, podoblike, vsakovrstno. gorko Jaeger-perilo, rokavice, nogavice, bluze zimske čevlje, volno, kožuhovino itd.

Nikdo naj ne zamudi lepe prilike za ceni nakup.

E. LEBHEN

Gorica

tovarna užigalice
priporoča prebivalcem Primorskega svoje izdelke raznih vrst, posebno izvrstne in zanesljive užigalice

Apollo

Amerikanski blikendorfski hitri pisalni stroj.



Pred nakupom pisalnega stroja ne zamudimo prilike pokazati si najcenejši, vsem zahtevam odgovarjajoči klaviaturni stroj.

Prednosti istega so: pisava lepa, čista in stalno vidna, sestav na barvaste valčke, menjajoče kolesce s črkami, najcenejši stroški za vzdrževanje, največja prebojna moč.

Glavni zastopnik za Avstro-Ogersko:

Oskar Huffzky, Dunaj IV., Johann Straussgasse 36b.

Cena K 230. — in K 300. —

Lastna popravilnica. Prospekti zastonj in poštne prosti.

J. Pserhoferjeve odvajalne kroglice

pristne le z rdečim napisom „J. Pserhofer“ na pokrovu vsake škatljice.

Že mnogo let razširjene, so te kroglice staro priznane, lahko odvajajoče in od mnogih zdravnikov občinstvu priporočeno zdravilo. Te kroglice delujejo tako mlo, da se ne občuti niklih slabostij ter jih zamorejo brez skrbi vžvati tudi otroci.

J. Pserhoferjeve odvajajoče kroglice, koje imenuje navadno občinstvo „Pserhoferjeve pirole“ se izdelujejo že nad 100 let edino in pristne v

J. PSERHOFERJEVI lekarni

na Dunaju, I. Singerstrasse 15.

Zavitek s 6 škatljicami stane K 2-10.

Manj kakor 1 zavitek se ne more poslati.

Ako se denar predplača, se dopolnje poštne prosto:

1 zavitek	K 2-60	4 zavitki	K 8-90
2 zavitka	„ 4-70	5 zavitkov	„ 10-50
3 zavitki	„ 6-80	10 „	„ 18-50

Posebno priporočljiva zdravila:

J. Pserhoferjev balzam proti ozeblinam, 2 lončka staneta franco, ako se predplača K 2-15

J. Pserhoferjeva grenka želodčna tinktura, krepujočega učinka za želodec, franco 12 steklenic ako se predplača „ 5-—

J. Pserhoferjev balzam zopor rane, 12 steklenic franco ako se predplača „ 3-40

Ako primerjamo rak-rane narodnega gospodarstva z zadevo sv. Jeronima, uvidimo pač, kako malenkostna je cela reč. Gotovo se v hrvatskih listih v 10 letih ni toliko pisalo o bedi hrvatskega seljaka nego v par mesecih o zavodu sv. Jeronima. Seveda je mogoče pri takih prilikah mnogo več deklamovati in uganjati visoko politiko, kar je posebno ljubo onim, ki hočejo s tem prikriti domače razmere. Ali bi se morda kak politično zrelejši narod, recimo Danci ali Nizozemci, potegoval s tako gorečnostjo za podoben zavod? To vprašanje je pač treba zanikati. Anahronizem je, se danes pripraviti radi malega, bornega gostišča, druga vprašanja so na dnevnem redu. Nadeja ni neopravičena, da jugoslovanska plemena sprevidijo, da prazno besedičenje, da ono frazersko rodoljubje nobenemu ne koristi, ampak da je treba zastavljati vse sile v borbi za gospodarsko blagostanje in v dosEGO praktičnih, velevažnih ciljev. Vprašanja, kakor je bilo ono sv. Jeronima, so pravzaprav le samo slepilo, sam pesek v oči, da se prekrijejo porazi, da se pozabijo senčne strani narodnega življenja. Nekoliko otročje, naivno je pa mnenje, da afera sv. Jeronima povzroči šizmo z Rimom, da radi tega zavoda zakličejo vsi Hrvatje: »Proč od Rima«. Vroča kri naših ljudi se je skoro ohladila.

Rimska kurija je bila v vrlo neprijetnem položaju, talvala je po temi, jugoslovanske razmere so jej bile neznane, morala je preklicati svojo prvotno naredbo. Brskali so po zaprašenih arhivih, kratili si čas s proučevanjem zarjavelih listin, Hrvati in Srbi so se začeli za spremembo, ker ni važnejših problemov, pripraviti radi imna in se osmešili pred drugimi narodi, kateri ne zanemarijo sedanosti in obstoječih razmer, ali kateri pustijo prašne žoltkaste pergamente v prašnih zaduhlih arhivih. Konečno je zmagal moder in razborit diplomat, knez Nikola. Niti samo Hrvatji, niti Srbi, niti samo Dalmatinci nimajo pristopa v zavod sv. Jeronima, ampak vsi Ilirci, in stvar je bila rešena, kakor si more le želeli vsak Jugoslovian, kateremu je zoperno abde-

ritstvo raznih političnih struj, potapljaočih se v krivem historicizmu, in pozabljaočih na velike celje.

Campo santo dei Tedeški, nemško pokopališče z gostiščem, nad vhodom katerega se nahaja avstrijski orel, leži prav v senci kupole sv. Petra. Idilično je na tem pokopališču. Želja marsikaterega Nemca je bila pač, da ga pokopljejo tu skoro pod kupolo Michelangela. Tudi kardinal Hohenlohe je pokopan ob pokopališčnem zidu. V Rimu ni bil priljubljen, pozabili niso one napitnice na zjedinjeno Italijo; bil je mecen in prenovil je polrazpadlo vilo d'Este v Tivoli. Pod priprosto ploščo je njegov grob. Le redkokedaj se prikrade kak žarek na te grobove, tu vlada oni pristni mir in tišina, kakoršna mora biti na pokopališču. Intenzivna, gosta je senca, ktero meče največja cerkev sveta in kupola na te grobove. Prav mlo se mi je storilo, ko sem mogel po daljšem času zopet slovensko govoriti s kapelanom gostišča g. S., dragim rojakom, kateri proučuje v Rimu krščansko umetnost in kateri mi mora oprostiti, ako sem bil prisiljen kot nepoklican lajik na nekaterih mestih govoriti o njegovi stroki. Potopisec mora biti žalibog vsestranski, mora razpravljati o strokah, v katerih je diletant oziroma lajik, in mora biti strokovnjaku hvaležen, ako mu ta ne zameri takega neprostovoljnega diletantstva. Pri potopisu je to ravno neizogibno. Boljšega voditelja nego njega ne bi mogel imeti po katakombah.

Katakombe sv. Kaliksta so na Apijski cesti zunaj mesta. Sveča, katero nam poda frančiškan, velja tudi za vstopnico. Šli smo po novih stopnicah navzdol. Nočem se osmeliti, da bi podal kak obširnejši popis katakomb, zadostuje naj nekoliko splošnih vtisov. Hodili smo dolgo po teh ozkih hodnikih, na levi in desni so izdolbine za mrlje, simbolična znamenja: riba, golob, otemneli freski, mramornate plošče z napisi v pokvarjeni grščini in latinščini se pogo-

stokrat ponavljajo. Tujci, ki hodijo po teh temnih, ozkih, nizkih in vlažnih rovih, radovedni in ne da bi premišljevali o usodi teh milijonov, ki so bili tu pokopani, trgajo nam sveti strah iz prsi, kateri bi nas moral prešinjati v teh podzemeljskih prostorih, kjer so prvi kristjani molili, krstili, učili in iskali poguma za nadaljni boj. Katakombe pravzaprav niso bile prvotno pribežališče kristjanov, temveč kristjani so se skrivali v njih v poznejši dobi ob času zasledovanj. Kristjani so si nakupili zemljišča na Apijski cesti in pod temi zemljišči so si kopali svoje rove, podobne razsežnemu labirintu, kjer se mora vsak zgrešiti in poginiti brez pomoči, ako ne pozna teh zakriviljenih in zasukanih poti. Kulturno zgodovinsko zanimivi so grobi prvih papežev, posebno grob papeža Miltiada. Koliko tisoč človeških lobanj, koliko ogrodi in človeških kosti vidimo po teh rovih, kateri se nam dozdevajo, kakor da bi jih izkopali orjaški krli. Vestno, skrbno in z veliko spretnostjo nam je razkladal g. S. vse zanimivosti tega ogromnega podzemeljskega pokopališča. In ko zapustimo te rove, je naša duša srečna in vesela, kajti zmagali so vsi ti, ki so trpeli v teh jamah, vsi ti, kateri so našli mir in pokoj v teh rovih. Pri vrnitvi smo si ogledali cerkvico »Quo vadis«. Opasni skepticizem naj nam ne uniči vere v ono neizrekljivo »Quo vadis«-epizodo.

Ob Tiberu.

Kratkočasno je hoditi ob desnem Tiberovem obrežju. Klasični in srednjeveški Rim nam je zapustil v onem precej pustem predmestju nekoliko ostankov, ki nas živo spominjajo na davne čase. Ako pridemo s Korza, najdemo v neki precej tihi ulici hišo Beatrice Cenci. Znana je tragična usoda te žene, ki je nudila romanopiscem toliko gradiva. Črni zidi tega srednjeveške poslopja in žalostna zunanjsčina te stare patricijske hiše nam kliče v spomin dogodke, ki so se dogajali za temi stenami. S črno patino je zidovje prevlečeno, katero čuva strašne tajnosti, ki jih nikdo ne bode

Za- vi šivalni stroji
so najbolj.



To sliši kupec sicer o vsakem izdelku in o vsakega agenta, ki navadno niti ne ve kaj je šivalni stroj, in še ne ve kako se upelje nit v šivalni stroj, tem manj kako isti šiva, toda mi smo po naši več kot 20-letni poskušnji raznih tovarniških strojev se prepričali, da so res **Piaffovi** šivalni stroji najbolj trpežni, ter se uverili da se ne dela z nobenim drugim strojem tako natančno kot s **Piaffovim**.

Piaffovi šivalni stroji delajo celo po 10-letni dobi še vedno brezšumno.
Piaffovi šivalni stroji so neprekinljivi za domačo rabo in obrtne namene.
Piaffovi šivalni stroji so posebno pripravljeni za umelno vezenje (recamiranje) ter se poučuje brezplačno.
Piaffovi šivalni stroji prekosijo na dobroti vsako tovarno. Jamči se za 10 let.

Nikar naj se ne zamudi pred nakupom ogledati **Piaffove** šivalne stroje.
Saloga Piaffovih šivalnih in drugih strojev v Gorici via Municipio šte. 1
SAUNIG & DEKLEVA.
 Popraviljalnica šivalnih strojev, dvokošes Nunska ulica 14.

Trgovsko-obrtna registrovana zadruga
z neomejenim jamstvom v Gorici.

Hranilne vloge obrestuje po 4 1/2 %, — večje stalne, naložene najmanj na jedno leto, po 5 %. — Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izgube obresti. — Rentni davek plačuje zadruga sama.

Pozojila daje na poroštvo ali zastavo na 5-letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, — proti vknjižbi varščine tudi na 10-letno odplačevanje.

Zadrugniki vplačujejo za vsak delež po 1 krono na teden, t. j. 260 kron v petih letih. Po zaključku petletja znaša vrednost deleža 300 kron.

Stanje 31. dec. 1902:

Deleži: a) podpisani	K	943.200—
b) vplačani		305.874.50
Dana pozojila		1.248.171.07
Dopolnilni zaklad		244.139.23
Vloge		912.745.25

Žrebanje napreklicno
23. aprila 1903.

Glavni dobitek
 kron **40.000** kron

Srečke za gorka zatočišča
 à 1 Krono

priloga: G. Gentili, V. A. Jona V. Michelstädter & Co., O. Pinckerte, menjalnice v Gorici.

Sleherul dobitok izplača se v gotovini z 10% odbitkom.

Anton Pečenko
 Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priloga: **briskih, dal-**
matinskih in
isterških
vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogorske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Gene zmerzo Postrežba poštena.

Karol Drašič
 pekovski mojster in sladčičar
 v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birnanec, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživljenje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“
 vzajemno zavarovalna banka v Pragi.
 Rezervni fond: 25.000.000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 75.000.000 K.
 Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države
 z vseskozi slovensko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje:
Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastnej bančni hiši
Gospodskih ulicah šte. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatno podporo v narodne in obecnokoristne namene.

Zahtevajte
 moj ilustrovani cenik z več kakor 500 podobami od ur, zlatih, srebrnih in muzikaličnih predmetov, katerega pošilja zastoj in poštne prosto

Hanns Konrad,
 tvornica ur in eksportna hiša
 Most št. 249. — (Češko).

Schichtovo hranilno jedernato milo
 z varstveno znamko

garantirano in prosto vseh škodljivih primes, izdatno in izvanredno milo za pranje.

Pri nakupu naj se pazi na ime „Schicht“ in na gornjo varstveno znamko.

Zastop na debelo: Humbert Bozzini — Gorica.

razvojljal in ki ne prestanejo biti tajnosti do sodnjega dne. Ni pač mesta na svetu, katerega palače bi čuvala v tej meri spomin na take strašne dogodke, na tako strašne rodbinske žaloigre, katere je uprizarjala človeška strast in maščevalnost, kakor Rim. Stoletna zgodovina, katere dejališče je bil Rim, ni ednolična, kratki stilet, bodalo in strup je bil mnogokrat v večnem Rimu v pogubo nevsječnim mogočnim osebam. Marsikateri kardinal se je moral skrbno varovati, da mu ni kuhač, katerega je podmitil osebni sovražnik, natrosil v jedi kak nevaren, be' prašek. V preteklih vekih, ko ni nikdar prenehal boj med rimskimi plemenitaji, katerih niti papež ni mogel krotiti, je bilo v Rimu toliko trdnjav kolikor palač. Neoborožen se ni smel nikdo prikazati na ulici, ako mu je bilo življenje drago in miho. Osebna varnost tudi ob času rinascimenta ni bila večja. Bolj menda nego prej se je moral v onem zlatem veku vsak mož opirati na lastno moč in si z mečem v roki in s četo najemnikov izbojevati svojo pravico. Rimski so že deloma podrli. Kogar zanimajo ozke umazane židovske ulice in želi videti starozidovski simbol. Istenca s sedmerimi rokami, naj se potruži od hiše Beatrice Cenci v stari del mesta. Tak sprehodi so prav mikavni. Rimski židi bivajo v večnem mestu že izza časov Kristovih in trdi se, da eksistujejo nekatere stare židovske rodbine, katere niso Rima zapustile od časa Rimljanov do danes. Ulice se vijugajo sem ter tja in osupnjeni smo, ko se naenkrat nahajamo pred gledališčem Marcelovim. V pritličju imajo kovači svoje delavnice in sedlarji svoje prodajalnice, v katerih se vidijo velika kampanjska sedla. Rimski knezi so si pa preustrojili del tega starega še precej dobro ohranjenega gledališča v svojo palačo. Arhitektoničnih posebnosti, po katerih se odlikuje kolisej, tudi tu ne manjka. Blizu Marcelovega gledališča je bila krčma, v kateri se je shajal Goethe s svojimi prijatelji.

Nadaljujmo svojo pot, katera nas vodi mimo takozvane Rienzijske hiše. Dognano je sicer, da se je poslednji rimski

narodni tribun rodil ob Tiberu v tem predmestju, vendar ni gotovo, da se je Rienzi v tej hiši rodil in živel. Zanimivi so različni ornamenti, spominjajoči na bizantinski upliv, kateri podajajo tej mali stavbi pristen starinski značaj. Klasična stebrišča, sredi katerih stoje cerkve, nam kličejo ob poti v spomin starorimsko dobo. Mičen je okrogel tempelj Vestin, kateri je izmed vseh svetlišč v Rimu menda najbolj ohranjen. Bil je sezidan tekom drugega veka po Kristu, ali vkljub temu ne pogrešamo vzornega klasičnega sloga. Tempelj so spremenili v cerkev, in temu dejstvu se je treba zahvaliti, da ni bila razdjana ta ljubka stavbica. Pred tempeljem je bil živinski trg, forum boarium. In evo! Še danes se vidijo na tem trgu mule iz Kampanje, kakor da je tu nekak sejem; mnogo kampanjskih gar ravno ni v kinč temu trgu, kjer je pred davnimi veki rimski kmet bantal za živino. Veliko število mostov je spajalo v tem delu mesta pet glavnih gričev z Vatikanom in Janikulom. Staroznan je bil lesen most »pons sublicius«, kateri so zgradili že kralji. Graditelji mosta so bili najvišji rimski duhovniki, pontifices maximi. Rimski škof si je izbral ime pontifex, katero se je ohranilo v katoliški latinščini do današnjega dne. Tiberov podolgasti otok sta spajala z obrežjem dva kamenita mosta, pons Fabricius in Cestius.

Iz šestega stoletja je močno prenovljena cerkev S. Maria in Cosmedin. Tempelj Cererin je stal prej na tem mestu. Bazilika ima tri ladije z ravnim stropom. Stranski ladiji deli od glavne ladije osem stebrov; vsak stebel ima drug kapitelj, nekateri stebri so kanelirani, drugi ne. Ambon iz belega mramora s plavimi pegami je krasen. V apsidi so stari freski, kateri so pa bili prenovljeni pred nekaterimi leti.

Po dolgem iskanju in popraševanju sem našel cerkev sv. Cecilije onstran Tibera v Transtevere, kjer se odlikuje ženski spol bojda po posebni lepoti. Pred cerkvijo je velik

starokrščanski, štirivoglat trg. Cerkev s tremi ladijami napravlja povsem moderni vtis. Znamenit je na glavnem oltarju kip sv. Cecilije. Kopijo tega kipa smo videli v katakombah. V apsidi so pristno bizantinski mozaiki. Sv. Cecilia je kardinalska cerkev državnega sekretarja Rampolle, ki je iz lastnega žepa žrtvoval pol milijona frankov, da se je gradila dragocena kripta pod cerkvijo, in ki je dal izkopati meseca februarja letošnjega leta hišo sv. Cecilije; poleg kripte videl sem shranibo za vino z mnogimi amforami. Rampolla se večkrat pripelje semkaj in moli v kripti. Cerkev, ki je vse razkazoval, je bil silno zgovoren, poligloten in dvorljiv napram starim Angležkinjam, ter delal dovtype o psu, katerega je nosila ena izmed njih. Grb kardinala, ki je prenovil cerkev, ko so našli čudovito ohranjeno telo sv. Cecilije v katakombah, je bil granatna jabolka. Radi tega se vidi po cerkvi toliko pozlačenih jabolk, poganski simbol spolne ljubezni, kateri pač ne sodi v katoliško cerkev. V stranski kapeli na desno se kaže mesto, kjer so trpinčili sv. Cecilijo dva dni v vreli vodi. Antične cevi, skozi katere je pritekala vrela voda v kopališče, se še vidijo danes. Ko pa še vendar ni umrla vsled teh muk, jo je dal prefekt obglaviti.

Dolga pot je od sv. Cecilije do s. Giorgio in Velabro, kateri se še nahaja blizu Palatina. S. Giorgio je skromna, priprosta starokrščanska cerkev. Strop je raven iz lesa ter pobeljen. Dve vrsti stebrov iz antičnih svetlišč povzdiguje ta svečani vtis. Vzduh je vlažen, stene in tlak iz velikih kamentih plošč je ves moker.

(Dalje pride.)